

Konzultantský posudek

Tereza Lišková: Sepětí vybraných aspektů femininity se světem nových médií: Ironie dotyku

Práce Terezy Liškové je především kreativní. Jak cituje: *Art matters*. Jejím primárním předpokladem je, že umění má význam pro vědu i filosofii, a tak je její text, jeho poloha, struktura a jeho vývoj, skutečně básnicky vášnivý, naléhavý a živelný. Pokud by byla jeho hodnota vázána na akademický styl a logickou strukturu, bylo by jeho přijetí a zhodnocení diskutabilní.

Nicméně je nutno ocenit, jak tento styl psaní ve skutečnosti odpovídá předmětu jejího zájmu. Tím, co se snaží popsat, není nic menšího než neustále unikající proměnlivá skutečnost, dynamika přirozené komplexity – a takový záměr je možno provést jen prostřednictvím umělecké, neexaktní, intuitivní metody. (Ve smyslu Bergsonovy intuice, což je plnohodnotný způsob myšlení; nikterak mlhavé, ale přesné poznání, doplněk intelektu, schopný zachytit změnu, trvání, tedy skutečný čas – koneckonců Deleuze, z něhož práce z velké míry vychází, se Bergsonem také inspiroval – a úkol rozvíjet intuici, posunovat hranice lidské představivosti mají právě umělci.)

Jejímu přístupu a naladění konvenuje metoda vycházející z Stenslieho “*research through practice*”, která propojuje teoretickou část s praktickou – v tomto případě text s projektem *Taboo Socket/Zásuvka*, který byl prezentován na Filosofické fakultě a v rámci konference *New Media Inspiration* a je skutečně vhodnou ilustrací jejích teoretických úvah.

Autorka využívá relevantní zdroje, nejen feministické autorky a francouzskou *écriture féminine*, ale práce filosofů, teoretiků nových médií, či zástupců “nového materialismu” (nicméně mnohdy je text stále až příliš v zajetí feministických teorií – což ale to bylo deklarovaným záměrem práce, takže jí to lze těžko vyčítat), ale je třeba říci, že výběr jednotlivých autorů je poněkud diskutabilní (vezměme například příklad mediální ekologie (s. 61) – téma mediální ekologie a technologie jako přirozené součásti evoluce je aktuální a poměrně dobře zpracované, ale další zdroje autorka ani nezmiňuje), což je na jednu stranu přínosné, protože objevuje nové autory, a nejen stále dokola citované klasiky, na druhou stranu trochu příliš subjektivní. Ještě doplňme, že autorka obohacuje kontext o témata jako například domestikace, což je bezpochyby zajímavé. A seznam literatury je každopádně úctyhodný.

Klíčovým bodem práce je spojení tématu hmatu a dotyku s novými technologiemi. Jako první se vybaví dotykový display, ale to není jediné rozhraní, které využívá hmatového smyslu – autorka zmiňuje další technologie i umělecká

díla, která se pohybují na rozhraní člověk-stroj a zároveň využívají hmatu. Je nutno říci, že zapojování dalších smyslů (po primárním zraku a sluchu) je skutečně zajímavé a aktuální téma, které není, minimálně v českém prostředí, zmapováno.

Hmatový, nositelný, interaktivní, intuitivní design nových technologií je, zdá se, skutečně hudbou budoucnosti a je skutečně potřeba přijít s kreativními úhly pohledu na rozhraní lidského a strojového. A protože to v podstatě znamená změnit paradigma, umělecký přístup je zde na místě. Nicméně je třeba s touto básnickou licencí zacházet opatrně.

To, že je text nejasný, neurčitý, jakoby zamlžený, že se v něm autorka, jak sama píše, stává subjektem i objektem psaní, že k němu nezaujímá žádný odstup ("autoetnografická metodologie"), že je místy spíše manifestem jakési radikální feministické fenomenologie, že nemá klasickou osnovu ani postup, téma vymezuje jen velmi vágně a téměř cokoliv, co se v něm tvrdí, je vzápětí zpochybněno, to všechno je důsledkem toho, že předmět, který se snaží zachytit, je neuchopitelný, prchavý, z principu nezachytitelný, a přece poznávat ho je životně důležité – tak jako v přirozeném světě.

Text je skutečně ve shodě se svým tématem hodně smyslový až smyslný, experimentální, je to hybrid – ani umění, ani filosofie – hybrid ve smyslu kyborga a nového jazyka podle Donny Haraway.

Na práci oceňuji aktuální téma, originální zpracování, osobní zaujetí, propojení s praxí. Vadí mi mnohdy příliš vágní formulace, které občas znějí jako klišé, jakkoli se mu autorka snaží vyhýbat a také to, že jsem jako konzultantka práce neměla velkou možnost výslednou podobu ovlivnit (tak se daly eliminovat i gramatické přehmaty a překlepy). Autorka vlastně nedojde k žádnému závěru, to bylo ale vzhledem k absenci tradiční struktury textu předpokladatelné. Je samozřejmě otázka, zda to formát diplomové práce snese.

Práci s těmito výhradami doporučuji k obhajobě.

Dita Malečková

V Praze, 4. září 2013